

ניוזלטר

חפצי תרבות ממלחמת העולם השנייה

צילום: RCE

הפסלון "חזיר בר" מארד מזהב, מהמחצית הראשונה של המאה ה-19, מספר הפריט מ-1949 עד 2004 היה NK3154, מאז הוא R12744.

כמה שנים לאחר מכן, ניתן היה להחזיר את החזירון, אך בהסכמה עם היורשים הוא נשאר באוסף הלאומי. החזיר הוצג במדור יצירת החודש.

בניוזלטר זה אנו מביאים לכם מידע על הפעילות של "הסוכנות הממשלתית למורשת התרבות" (RCE) בנושא נכסי התרבות שנבזזו, הוחרמו או נמכרו בכפייה לפני או בזמן מלחמת העולם השנייה. כמו כן אנו מפנים אל מידע מעניין של הארגונים שעמם אנו משתפים פעולה באופן הדוק, כגון "ועדת ההשבה" ו"המכון לחקר המלחמה, השואה ורצח עם" (NIOD).

הגיח לאור
בשנת 1949 הגיע פסלון זה בצורת חזיר בר לאוסף של נכסי האמנות ההולנדית (NK3154). הוא היה שייך לאוסף של בני הזוג היהודים פריץ ולואיז גוטמן, שבמהלך המלחמה נאלצו למכור את כל אוסף האמנות שלהם לנאצים. אולם משנענתה בקשת ההשבה של יורשי גוטמן בחיוב, לא ניתן היה להחזיר את החזירון. התברר שהוא הלך לאיבוד. כשהתגלה

שישה חפצים הוחזרו ליורשי אמה בודגה
תת-שר התרבות והתקשורת גונאי אוסלו (Gunay Uslu) החליטה בדצמבר להחזיר ליורשיה של אמה בודגה (Emma Budge) (1852-1937) שתי מלחיות מעשה ידיו של האומן יוהאנס לוטמה (Johannes Lutma), שנמצאו ב-"אוסף נכסי האמנות ההולנדית" (NK). בכך נענתה אוסלו להמלצתה של ועדת ההשבה, שהגיעה למסקנה שסביר להניח שאחרי מותה של בודגה, יהודיה מגרמניה, יורשיה איבדו את המלחיות בניגוד לרצונם. לאחר מותה ב-1937 לא יכלו מבצעי צוואתה היהודים של אמה בודגה, שמונו על ידה, לקיים את הצוואה שבודגה ערכה לאחר עליית הנאצים לשלטון בכל הנוגע לאוסף האמנות שלה. בלחץ המשטר הנאצי ובניגוד לצוואתה של אמה בודגה, נמכרו המלחיות ב-1937 במכירה פומבית בבית המכירות הפומביות פאול גראופה בברלין, לאחר שבית המכירות עבר "אריזציה".
באותו זמן פרסמה ועדת ההשבה המלצה מחייבת לגבי שתי מלחיות דומות מעשה ידי לוטמה, שנרכשו ב-1960 על ידי עיריית אמסטרדם, וכן מחזיק גביע

צילום: RCE

שתי מלחיות מכסף, חלקית בציפוי זהב, מעשה ידי יוהנס לוטמה, 1639.

וקערה שנרכשו ב-1937 על ידי עיריית האג. החפצים מתוארים גם במאגר הנתונים של הרכישות על ידי מוזיאונים מאז שנת 1933. קראו כאן את ההמלצה בעניין בודגה (אוסף נכסי האמנות ההולנדית), ההמלצה המחייבת בעניין בודגה (עיריית אמסטרדם) וההמלצה המחייבת בעניין בודגה (עיריית האג), וכן ההודעה של ועדת ההשבה.

מידע בלתי קריא נחשף מחדש

השימוש בטכניקות צילום מודרניות יכול לחשוף מידע חדש. כך קרה גם עם הציור פונדק מלא באנשים שנמצא ב"מוזיאון באוויר הפתוח של הולנד" ומתואר ב"רכישות על ידי מוזיאונים". מקורו בחפצי בית שהוחרמו לאחר מלחמת העולם השנייה. בבדיקה שנערכה בשנת 2014 התגלו טקסטים כמעט בלתי נראים בגב הציור. בשנת 2021, "הסוכנות הממשלתית למורשת התרבות" צילמה את הציור ברזולוציה גבוהה במצלמות מיוחדות שאפשרו להפוך כמה מהטקסטים לקריאים. קרא עוד על מקרה זה.

קריאה: עזרה בחיפוש המוצא

בחקירת המוצא מבקשת ה-RCE גם את עזרת הציבור. בסדרת הבלוגים החדשה עזרה בחיפוש המוצא, מובא מדי חודש חפץ שאת מוצאו מחפשים. החודש מדובר בארגז מיוחד לשמירת כסף עם הכיתוב: 'מי שחוסך במהלך הזמן, מוצא משהו בקופסה' ("Die wat spaert intijts vindt wat in de pot") האם ידוע לך משהו על היצרן או על המקור של ארגז זה? נשמח לשמוע על כך. קרא כאן יותר על החפץ וכיצד תוכל לעזור לנו.

צילום: RCE

ארגז כסף הולנדי עשוי ברזל, המאה ה-17, NK 245.

בקיזור

< בינואר פורסם הניוזלטר ה-15 של "רשת ועדות ההשבה האירופיות" בנושא אמנות שנבזזה על ידי הנאצים.

< ועדת ההשבה הכינה סרט דוקומנטרי קצר על צלחות המג'וליקה של משפחת גוטמן וכיצד הגיעו הירשיים ומוזיאון בוימאנס ון בנינגן להסכמה יוצאת דופן.

< מאז ה-10 בפברואר 2023 מכהן דיק אוסטינגה (Dick Oosting) כסגן יו"ר ועדת ההשבה. קראו את הידיעה כאן. הנהלים של מדיניות ההשבה ושל ועדת ההשבה נותרו ללא שינוי.

שאלות או הגשת בקשה?

האם אתם מחפשים מידע על ההשבה או אוסף נכסי האמנות ההולנדי? הסוכנות הממשלתית למורשת תרבות של הולנד מהווה נקודת הקשר הראשונה למי שעשויים להיות בעלי זכויות ולמנהלי אוספים לגבי מדיניות ההשבה, הנהלים וחקר המוצא כדי להקל את ההגשה של בקשת השבה. חוקרים יכולים לבקש עצות לגבי הביצוע של חקר המוצא ולקבל הפניה לארכיונים וארגונים זמינים שיכולים לסייע בכך. אנו מנגישים מידע בין היתר באמצעות האתר שלנו. שם תראו גם כיצד להגיש בקשה להשבה. בעלי עניין, חוקרים, סטודנטים ומתעניינים אחרים עם שאלות יכולים לפנות לדוא"ל

restitutie@cultureelerfgoed.nl

נשמח לעזור.

השאלות מאוסף NK

הסוכנות למורשת התרבות של הולנד שמחה להגיש את אוסף NK לציבור הרחב על ידי השאלת פריטים למוזיאונים. זה מאפשר לנו לספר את ההיסטוריה של החפצים הללו ואולי לקבל מידע חדש ממבקרי המוזיאון שיכול להוביל לבקשות השבה. כדי לאפשר השאלות גם במהלך ההגברה של בדיקות המוצא, הותאמו תנאי ההשאלה. ניתן לעיין בהם [באתר האינטרנט של RCE](#).

הרולד קראמה (שמאל) ופיטרנל פלסקנס (ימין), מנהל אוספי אומנות, מניחים את הציור NK2790 במחסן של CC NL.

חתימה על שטר ההעברה על ידי ורה קרסו (Vera Carasso) (מנהלת אגודת המוזיאונים, מימין) וסוסן לאמרט (Susan Lammers) (מנהלת כללית RCE, משמאל), בנוכחות רודי אקארט (עומד בצד שמאל) ומריס ווסקנס (Marise Voskens) (יו"ר אגודת המוזיאונים, עומדת בצד ימין)

העברת ארכיון הרכישות על ידי מוזיאונים

ב-15 בפברואר העבירה אגודת המוזיאונים את ארכיון הפרויקטים של רכישות על ידי מוזיאונים מ-1933 לידי RCE. בחודשים הקרובים יוכנסו התוצאות של שני הפרויקטים למאגרי המידע של RCE. עד אז ניתן לבקר באתר רכישות על ידי מוזיאונים. אם יש לך שאלות, תוכל להפנות אותן לכתובת restitutie@cultureelerfgoed.nl.

חזרה לאוסף NK

זה היה רגע מיוחד במינו כשבני הזוג קראמה (Crama) הביאו ציור פסטל למרכז האיסוף של הולנד Collectiecentrum Nederland (-CC NL). הם קנו את תחנת הרוח מליידן לפני שנים בחנות יד שנייה, אבל לאחרונה גילו שמדובר בציור מאוסף NK שנעדרה מאז 2006. היה ברור להם שצריך להחזיר אותה לאוסף NK. קראו כאן את הסיפור של הרולד קראמה על גילוי הציור הנעדר.

פריטים חסרים

"הסוכנות הממשלתית למורשת התרבות" (RCE) משאילה יצירות מאוסף NK למוסדות ציבור על מנת להגביר את נראות האוסף. נראות רחבה יותר יכולה להוביל לבקשות השבה רבות יותר. בעבר נעלמו מידי פעם השאלות למוסדות שאינם מוזיאונים. כדי למנוע שפריטים ייעלמו בעתיד, ה-RCE אינה משאילה עוד יצירות NK למוסדות שאינם מוזיאונים. נכון לעכשיו כ-200 פריטים נעדרים מאוסף NK. יש ביניהם חפצים שלא נראו מאז שנות החמישים. ייתכן שהם נרשמו מינהלית אצל (קודמיו של) ה-RCE, אך לא הוחזרו פיזית. בשנים הקרובות יבדקו ארכיונים רלוונטיים בחיפוש אחר נקודות קישור.

הכירו את...

בניוזלטר הקודם הוצגה בפניכם הוועדה המלווה את חקר המוצא. אז הוצגו בפניכם היו"ר פרופ' ד"ר רודי אקרט (Rudi Ekkart) והנריקה הובלמן (Henrike Hövelmann) M.A. הפעם תכירו את שני חברי הוועדה האחרים, ד"ר כריסטיאן רופרט (Christiaan Ruppert) וד"ר חרדין ורסחור (Gerdien Verschoor).

ועדת הלווי, משמאל לימין: הנריקה הובלמן, כריסטיאן רופרט, חרדין ורסחור ורודי אקארט.

אם תרצו להתעדכן בהתפתחויות בתחום חפצי התרבות שאבדו במלחמת העולם השנייה והשבתם? ניתן להירשם כאן לניוזלטר.

להירשם